

Ženska udruga
"Izvor" Tenja

V. Mačeka 20, 31207 Tenja
tel/fax: +385 (0)31 290 433
e-mail: zenska.udruga.izvor@gmail.com
www.zenska-udruga-izvor.hr

IZVJEŠTAJ O RADU 2009.

Uvod

Ženska udruga „IZVOR“ je organizacija civilnoga društva koja djeluje za opće dobro, osnovana 2001. s ciljem doprinosa u izgradnji otvorenog društva punopravnih slobodnih, afirmiranih i aktivnih pojedinaca i pojedinki.

Tomu doprinosimo djelovanjem na području promicanja i zaštite ljudskih prava i sloboda ranjivih grupa u društvu, obrazovanju za rodnu ravnopravnost, demokratizaciji društva, razvoja ljudskih veza i zajednice usmjerenih na pozitivne društvene promjene.

Vrijednosti i načela djelovanja

Izvor su osnovali aktivisti/ce ponajprije mirovnih inicijativa koji imaju dugogodišnje iskustvo u zalaganju za poštivanje prava i sloboda, mirotvorstvo, socijalno i pravedno društvo.

Svoje djelovanje zasnivamo na radu za opće dobro vodeći se priznanjem na urođeno dostojanstvo, jednakost i neotuđivost prava svih članova ljudske obitelji kao temelj slobode, pravde i mira u svijetu. Uspostavljanje odnosa utemeljenih na ravnopravnosti i pravičnosti oživotvorenje je ravnopravnosti žena i muškaraca, uklanjanje diskriminacijskih društvenih stavova i stereotipa o spolovima i prihvaćanju emancipacijskih vrijednosti važnih za žene. U mnogim demokratskim društvima, pa tako i u nas nedostaje svijesti o važnosti rodne jednakosti za dobrobit društva i demokraciju. Stoga navedene vrijednosti želimo učiniti vidljivima kroz feminističku praksu. Feminizam razumijevamo kao politički pojam koji znači ravnopravnost žena, a ravnopravnost podrazumijeva jednako uključivanje žena i muškaraca u sve aspekte života i društva u cilju pravednosti i dobrobiti za sve članove zajednice i očuvanje prirode.

Aktivnosti „IZVORA“ u 2009. godini provodile su se kroz pet projekata, u okviru dva programa. Treći program je u funkciji provedbe aktivnosti ova dva programa kojim doprinosimo jačanju statusa organizacija civilnoga društva koje djeluju za opće dobro.

U 2009. godini osiguran je kontinuitet u realizaciji svih ključnih aktivnosti za svih pet projekata, iako visina financijskih sredstava nije bila na razini osigurane i potrebne. Za dio osiguranih sredstava kasnila je isplata, a za dva projekta 50% osiguranih sredstava Grad Osijek nije izvršio isplatu zbog smanjenja financijskih sredstava u proračunu. Kako porezne politike i gospodarske prilike u Hrvatskoj nisu takve da nevladin sektor ima izvore financiranja i iz tog područja to su nam izvori financiranja suženi. Zbog navedenih financijskih teškoća uvidjeli smo da od travnja 2009. nećemo biti u mogućnosti osigurati plaće za potreban radni tim, a

time bi planirana provedba aktivnosti postala upitna. Stoga smo krajem 2008. godine uputili zahtjev za interventnom pomoći Ministarstvu zdravstva i socijalne skrbi i Uredu za ravnopravnost spolova, kao tijelima javnopravne vlasti u čiju nadležnost spadaju naše aktivnosti koje smo provodili u tekućoj godini i za koje su postojali opravdani razlozi da se nastave, te Nacionalnoj zakladi za razvoj civilnoga društva. Uz puno razumijevanje adresata zahtjevi nisu odobreni i mi smo od 1. travnja 2009. ostali bez jedne stručne osobe u radnom timu.

Unatoč opisanim problemima u osiguranju financijskih i stručnih ljudskih resursa prevladali smo teškoće i osigurali stabilnost do kraja 2009. godine i za narednu godinu. To smo postigli zahvaljujući koheziji, odgovornosti i volonterskom duhu koje vlada u Udruzi. Ponajprije naporima preostale dvije zaposlene članice radnog tima i 1 stalne volonterke ureda; 3 stalna vanjska stručna suradnika/ce; 21 volontera/ke u zajednici, članicama upravnog odbora, članovima/cama komisije za prijam radnika, partnerima i suradnicima na projektnim aktivnostima, odvjetničkim uredima koji su surađivali s nama u zastupanju stranaka pred sudom i kroz rasprave o pozitivnopravnoj primjeni propisa.

Pored potpune implementacije planiranih aktivnosti Udruga je osigurala novi prostor za rad s građanima/kama, strankama besplatne pravne i psihosocijalne pomoći i podrške, a u okviru ureda Volonterskog centra, Osijek, Jägerova 12. Lokacija koja je u središtu grada, daleko pristupačnija za građane/ke, posebno s aspekta povezanosti javnim prijevozom i ekonomičnosti u vremenu i materijalnim izdacima.

Udruga je s 28. siječnjem 2009. dobila ovlaštenje za pružanje besplatne pravne pomoći i time osigurala status javnopravnog tijela, što znači dodatna prava (sufinanciranje aktivnosti) i obveze u pružanju usluga (osiguranje od štete, narativna i statistička izvješća, osiguranje sredstava za polaganje državnog stručnog ispita...). Dodanu vrijednost predstavlja dobiveni status javnopravnog tijela čime smo otvorili mogućnosti stjecanja vježbeničke prakse i polaganja državnog stručnog ispita u organizacijama civilnoga društva koje djeluju za opće dobro i koje ispunjavaju druge opće uvjete poslovanja i organizacijskog razvoja javnopravnog tijela. Izvor tu praksu provodi od samog upisa u Registar, čime se dodatno zalaže za pozitivne promjene politika zapošljavanja i omogućavanje stjecanja iskustva mladih, visoko obrazovanih osoba u lokalnoj zajednici radeći na promicanju opće prihvaćenih vrijednosti demokratskog društva i doprinosu razvoja zajednice. Sve to jača kapacitete društva u cjelini, posebno stručne ljudske resurse i mogućnosti organizacija civilnoga društva da tako inkorporirane u društvo doprinesu sveukupnom razvoju. Posebno je to značajno u nadolazećem razdoblju pridruživanja Republike Hrvatske Europskoj uniji i širenju kruga osposobljenih osoba za taj proces i na razini lokalne i regionalne (područne) samouprave.

Po prvi put aktivnosti na pružanju besplatne pravne pomoći (BPP) podržalo je Ministarstvo pravosuđa putem javnog natječaja. Bilo je teško donijeti procjenu kako će to u praksi zaživjeti, posebno s toga što u siječnju, u vrijeme podnošenja zahtjeva za upis u Registar ovlaštenih udruga za pružanje besplatne pravne pomoći nismo imali uređen način utvrđivanja vrijednosti iznosa naknade za pružanje usluga.

Provedbene mjere iz Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja za 2009. i 2010. godinu Vlade RH koje su u nadležnosti Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i odnose se na sufinanciranje zapošljavanja, i nadalje kroz kriterije i uvjete za primanje potpora, diskriminiraju udruge kao pravne subjekte koji su, u pravilu, izuzeti od mogućnosti korištenja sredstava. Naime, predlagatelji mjera obrazloženje za takvu odluku imaju u članku 29. Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost (NN 60/96) gdje se pod pojmom poslodavca razumijeva svaka fizička i pravna osoba koja samostalno i trajno obavlja djelatnost s namjerom ostvarivanja prihoda. Budući su udruge kao pravni subjekt neprofitne organizacije civilnoga društva (OCD) i dio njih djeluje isključivo za opće dobro, bez stvaranja profita za sebe, to je takvo tumačenje u konkretnom slučaju i primijenjeno.

Mišljenja smo da mjere sufinanciranja zapošljavanja kroz službu zapošljavanja treba sagledavati na općoj razini i da su jednako dostupne svim pravnim subjektima koji ispunjavaju dane uvjete i prihvaćaju dane obveze. Područja koja imaju posebnu važnost za društvo i tako se sufinanciraju po posebnim mjerama.

U 2009. godini po prvi put provedeno je vanjsko, neovisno, stručno monitoriranje i praćenje provedbe projekta „Stop nasilju“. Evaluacijski izvještaj je značajan dokument za Udrugu

budući nam daje važne smjernice za budućnost i svojevrsnu potvrdu opravdanosti dosadašnjeg rada na tom području.

Svoje ciljeve ostvarivali/e smo provođenjem pet projektnih aktivnosti u okviru programa:

I.Promocija i zaštita ženskih ljudskih prava i ravnopravnosti spolova

➤ ***Cilj programa: unaprijediti stanje ravnopravnosti žena i muškaraca i ženskih ljudskih prava***

pružanjem usluga kroz

- besplatno pravno savjetovište
- besplatno zastupanje pred sudovima i upravnim tijelima
- Besplatni SOS telefon za žrtve:
 - nasilja u obitelji
 - mobbinga i diskriminacije na radnome mjestu
- Grupu za podršku i individualnu psihosocijalnu pomoć:
 - žrtvama nasilja u obitelji
 - žrtvama mobbinga i diskriminacije na radnome mjestu
- Besplatna pravna pomoć
- Monitoring pozitivnopravnih propisa
- Obrazovanje za rodnu jednakost
 - modularni programi za škole
 - obrazovne radionice za djecu i mlade
- Organiziranje kampanja, obilježavanje važnih datuma, priprema i distribucija informativno edukativnog materijala, publikacija

Unutar ovog programa aktivno smo djelovali/e kroz tri projekta:

1. „STOP NASILJU“

➤ ***Opći cilj ovog projekta je unapređenje zaštite žrtava nasilja u obitelji i na radnome mjestu, njihovo osnaživanje.***

Rezultati provedbe projekta

Unaprijeđena je zaštita žrtava nasilja u obitelji i na radnome mjestu i povećano njihovo samopouzdanje putem dobivene stručne pravne i psihosocijalne pomoći, informacija i znanja o pravima i obvezama te načinu ostvarivanja istih, zalaganjem za bolja zakonska rješenja i njihovu primjenu, dostupnost sudu i tijelima uprave, stručnim javnim raspravama i prezentacijama, suradnjom s nadležnim institucijama i medijima, osnaživanjem kroz kreativne radionice, sudjelovanjem na sajmovima prezentiranjem i prodajom izrađenih rukotvorina.

I. -unapređenje pravne zaštite žrtava nasilja, kroz:

- pravno savjetovište (pon.-četv., od 9.00 do 13.00 sati) Ured Tenja
- savjetovište za BPP (srijeda, 9.00-11.00 sati), u okviru ureda Volonterskog centra, Osijek, od 1.1. 2010.
- SOS telefon, 0800 200 151

za ukupno 451 korisnika/cu i povećana razina zaštite prava žrtava nasilja i postignut dio prevencije kroz dosljedniju primjenu propisa, pisane osvrte i prijedloge za poboljšanja za tri nova propisa koji uređuju područja; nasilje u obitelji¹, besplatne pravne pomoći –BPP² i medicinske oplodnje³.

¹ „Novi“ Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji na snazi je od 21. 11. 2009. („Narodne novine“, br. 137/09) i Ispravak Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji („Narodne novine“, br. 14/10. od 29.1. 2010.).

² Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći –ZPP („Narodne novine“, br. 62/08); novi Pravilnik o obrascu zahtjeva za odobravanje korištenja besplatne pravne pomoći, na snazi od 30.1. 2009. („Narodne novine“, br. 13/09); Pravilnik o izmjeni pravilnika o obrascu zahtjeva za odobravanje korištenja besplatne pravne pomoći, obrascu uputnice i evidenciji izdanih uputnica („Narodne novine“, br. 13/10); Uredba o tarifi za utvrđivanje vrijednosti iznosa naknade za pružanje primarne i sekundarne pravne pomoći za 2009.i 2010. godinu („Narodne novine“, br. 13/09 i 14/10).

³ Zakon o medicinskoj oplodnji, koji je na snazi od 30. 7. 2009. („Narodne novine“ br. 88/09) te Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o medicinskoj oplodnji koji je na snazi od 13. 11. 2009. („Narodne novine“ br.137/09).

Područje zaštite od nasilja u obitelji u Republici Hrvatskoj uređeno je nizom zakonskih i podzakonskih akata među kojima su najznačajniji Zakon o zaštiti od nasilja od obitelji, Kazneni zakon⁴, Obiteljski zakon⁵, Prekršajni zakon⁶. Šest godina nakon primjene u studenome 2009. godine donesen je novi Zakon o zaštiti od nasilja od obitelji, sa svrhom prilagodbe stvarnih problema u provedbi prekršajno pravne zaštite žrtava obiteljskog nasilja i učinkovitije provedbe. Isto tako, i drugi navedeni propisi prošli su iznimno česte izmjene i dopune što je utjecalo na različitu pravnu praksu i usporavalo implementaciju.

Pored zakonskog uređenja ovog područja u primjeni su Nacionalna strategija zaštite od nasilja u obitelji, za razdoblje od 2008. do 2010.⁷, Protokol o postupanju u slučaju nasilja u obitelji, Pravilnik o načinu i mjestu provođenja psihosocijalnog tretmana i Standardi za provedbu psihosocijalnog tretmana⁸ kao set strateški dokumenata koji služe učinkovitijoj implementaciji nadležnih tijela i svih drugih subjekata koji djeluju na pružanju pomoći i zaštiti osobama izloženima nasilju u obitelji.

Udruga je u suradnji s Povjerenstvima za ravnopravnost spolova Osječko-baranjske županije i Grada Osijeka obilježila svjetsku kampanju „16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama“ organiziranjem stručne javne rasprave u prostorima Županije.

Cilj rasprave bio je pružiti mogućnost svim glavnim nositeljima aktivnosti s područja zaštite od obiteljskog nasilja za upoznavanje, razmjenu iskustava i predlaganje rješenja za napredak. Rasprava je i doprinos senzibilizaciji stručne i šire javnosti o problemu nasilja u obitelji i potrebi aktivnog uključivanja u eliminaciju svih oblika nasilja, podrška žrtvama obiteljskog nasilja, a ponajprije ženama kao najzastupljenijoj populaciji oštećenih, u zagovaranju prava na dostojanstven život, bez nasilja. Problemi s kojima se susreću žrtve obiteljskog nasilja ogledaju se u zaključcima donesenim na raspravi, a preporuke kao putokaz razrješavanja problema. Zaključci su sljedeći:

1.Nasilje u obitelji predstavlja diskriminaciju kojoj su žene iz godine u godinu izložene u sve većem broju. Zlostavljač ima povlaštenu ulogu.

2.Potreba za hitnim ulaganjem i djelovanjem na području prevencije nasilničkog ponašanja i eliminacije svih oblika diskriminacije ; kroz formalne i neformalne oblike edukacije i formalnim servisima pomoći za mlade, žrtve nasilja, te za nasilnike nakon prestanka nasilja, uspostavom profesionalnog mjesta koordinatora na razini županija, otvaranjem obiteljskog centra, financijskom podrškom OCD.

3.Preispitati politiku stambenog zbrinjavanja žrtava nasilja, kako privremenog kroz skloništa tako i trajnije oblike.

Preporuke za smještaj/stambeno zbrinjavanje:

Koncept zaštite žrtava obiteljskog nasilja **udaljenjem i smještavanjem zlostavljača u organizirana prihvatilišta** u okviru kojih bi se provodili potrebni tretmani pomoći i nadzor izvršenja provođenja mjera pokazao se učinkovitim modelom koji uključuje elemente prevencije u svim aspektima, počevši od značaja same poruke.

Osnivanje stambenih zajednica i osiguranje određenog broja stanova za žrtve obiteljskog nasilja. Doprinos u financiranju imale bi sve jedinice lokalne samouprave čime bi se poticala prevencija i više pažnje posvećivalo nasilničkom ponašanju unutar svake zajednice.

4.Popis, usklađivanje i preispitivanje (zakonskih) propisa i politika (Nacionalne strategije) **vezanih uz stambeno zbrinjavanje** dodjelom kuća/stanova u vlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne samouprave žrtava nasilja u obitelji u suradnji s JLP(R)S.

5.Ekonomsko osnaživanje žena (mjere zapošljavanja, prekvalifikacije...).

⁴ Kazneni zakon („Narodne novine„ br.110/97, 27/98, 50/00, 129/00, 51/01, 111/03, 190/03, 105/04, 84/05, 71/06, 110/07 i 152/08).

⁵ Obiteljski zakon („Narodne novine„ br.116/03,17/04,136/04 i 107/07).

⁶ Prekršajni zakon („Narodne novine„ br. 107/07, na snazi od 1.1. 2008.

⁷ Treća Nacionalna strategija zaštite od nasilja u obitelji, za razdoblje od 2008. do 2010. („Narodne novine„ br.126/07) Protokol o postupanju u slučaju nasilja u obitelji, MOBMS 2008.

⁸ Pravilnik o načinu i mjestu provođenja psihosocijalnog tretmana i Standardi za provedbu psihosocijalnog tretmana, („Narodne novine“ br. 29/05 i 78/06)

Preporuke za ekonomsko osnaživanje: Na razini JL(P)S otvarati uslužne djelatnosti u kojima će se, uz korištenje poticajnih mjera zapošljavati osobe izložene obiteljskom nasilju.

6. Potreba za javno dostupnim statističkim podacima i uvrštenjem u standardnu metodologiju izvještavanja djela „Nasilničko ponašanje u obitelji“ svih nadležnih tijela koji sudjeluju u provedbi Protokola.

Pitanja prava žrtve na kompenzaciju, veće učešće muškaraca u zaštiti žena od obiteljskog nasilja, besplatna pravna pomoć, kao i još neka važna pitanja nisu otvorena u raspravi i ostala su za sljedeće razdoblje.

II. unapređenje psihosocijalne zaštite žrtava nasilja za ukupno 48 korisnica (40 nasilje u obitelji i 8 mobbing)

-Grupa za podršku i individualna pomoć

U protekloj godini s radom je nastavilo psihosocijalno savjetovište za rad sa ženama žrtvama obiteljskog nasilja, diskriminacije i uznemiravanja u vezi zapošljavanja i rada (mobbinga). Cilj ovog psiho-socijalnog savjetovišta je podrška u kriznim i teškim razdobljima života i razvijanje uspješnijeg suočavanja sa životnim stresovima.

Najčešći problemi zbog kojih su žene dolazile su:

emocionalni problemi- nisko samopoštovanje, osjećaj nemoći, nekompetentnosti i neuspjeha (najčešće kao posljedica razvoda)

prijetnje i nasilje supružnika,

loša komunikacija u obitelji, generacijski jaz i narušeni odnosi s djecom, te

izostanak podrške unutar obitelji i prijatelja uslijed razvoda.

Rad sa ženama žrtvama obiteljskog nasilja odvijao se jedanput mjesečno, kroz individualne ili grupne susrete. Svaka žena je imala mogućnost odabrati način rada s njom. Većina žena se odlučivala na grupni rad te su i same poticale aktivno sudjelovanje drugih žena kroz traženje savjeta za vlastite probleme. Žene su posebno naglašavale važnost razmjene iskustava i emocionalne podrške koje su dobivale od drugih žena. One žene koje su se odlučile na individualan rad su kao razlog navodile neugodu da pričaju pred drugima ili doživljaj da su njihovi problemi teži ili lakši od onih koje su čuli od drugih žena te ih zbog toga druge žene „ne bi razumjele“. Uz stalne sudionice bilo je i nekoliko žena koje su se pojavile svega jedan ili dva puta. Cilj njihovog dolaska je bio uglavnom „rasterećenje“ uslijed trenutačno povećanih problema u obiteljskom i/ili profesionalnom životu.

Tijekom rada u protekloj godini nekoliko žena je dolazilo redovito na sve grupne sastanke. Redovite članice su izrazile želju za potrebom razmjene iskustava i emocionalne podrške drugima. S vremenom su te žene samoinicijativno preuzele ulogu „savjetodavaca“. Naime, radi se o ženama koje su uspješno razriješile neke od problema zbog kojih su se javile Udruzi, a koje su željele podijeliti vlastita iskustva i načine suočavanja s problemima (prednosti i nedostatke istih) s drugim ženama. Ovakva razmjena iskustava je bila od velike koristi novim članicama jer „savjetodavke“ predstavljaju „dobre primjere“ razrješavanja sličnih ili istih problema.

Kao rezultat, među ženama članicama grupe se brže i lakše razvio odnos povjerenja, povećala se grupna kohezivnost, kao i uspješno rješavanje postojećih problema. Također, korisnice su podršku jedna drugoj pružale i van termina predviđenih za grupni rad.

Žene „savjetodavke“ su posebno naglasile osjećaje zadovoljstva i kompetentnosti koje su dobili kroz druženje i pomoć drugim ženama. Međutim, problem rada grupe za podršku i dalje ostaje kako motivirati žene koje su izložene ekstremnim oblicima obiteljskog nasilja za dolaske i redovito i aktivno sudjelovanje u grupi.

U travnju 2006. godine Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi stvorene su pravne pretpostavke za osnivanje obiteljskih centara na razini svih županija, ustanova čiji osnivač je ministarstvo nadležno za obitelj. Svrha osnivanja je obavljanje stručnih poslova savjetodavnog i preventivnog rada osnaživanja obitelji i jačanja društvene svijesti o obiteljskim vrijednostima. Do kraja 2009 godine od 20 županija u njih 16, uključujući i Grad Zagreb, djeluju obiteljski centri. Nažalost, građani i građanke Osječko-baranjske županije ga nemaju, iako postoje velike potrebe i prostor za rad (bivša lokacija Centra za socijalnu skrb Osijek).

3. Senzibilizacija stručne i šire javnosti za problem nasilja u obitelji ostvarivala se organizacijom 33 događanja, od toga 10 aktivnosti koje su se odnosile na stručne javne

rasprave s nadležnim institucijama, i druga javna događanja kojima su upoznavali širu javnost o pitanju nasilja u obitelji, s posebnim osvrtom na nasilje nad ženama i djecom i diskriminaciju na radnome mjestu, izdavanjem 4 stručna informativno edukativna naslova, power point prezentacija; novo uređenje web stranice radi još šire dostupnosti informacija i kontakata, okupljanjem žena na 4 kreativne radionice i sudjelovanjem na 3 manifestacije/sajma na kojima se prezentirale i prodavale rukotvorine žena. Učinjeni su naponi i provedeno projektno planiranje s dionicima u zajednici s ciljem pripreme za prijavu za europske fondove. Projekt je financijski podržan od strane Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi u iznosu od 120.000,00 kuna, za razdoblje 1.4. 2009.-31.3. 2010.

Po prvi put je **provedeno vanjsko praćenje i vrednovanje rezultata** i cjelokupne implementacije projekta od strane nezavisnog stručnog tima s Evanđeosko teološkog fakulteta u Osijeku. Evaluacijsko izvješće je poseban dokument iz kojeg ovdje izdvajamo samo zaključak.

„Iz zaključaka vanjske evaluacije proizlazi da je ovaj projekt, vezano za postavljene ciljeve o pravnoj zaštiti žrtava nasilja, unaprjeđivanju psihosocijalne zaštite žrtava nasilja i senzibilizacije javnosti za problem nasilja u obitelji, polučio očekivane rezultate. Osnovni cilj projekta ostvaren u cijelosti: osobe kojima je pomoć bila potrebna, bile su obuhvaćene projektom i to u onom broju koji se očekivao imajući u vidu ukupan obujam planiranog rada, te je istima pružena ona pomoć koju su tražile koristeći mehanizme koje projekt odnosno udruga pruža (SOS telefon, grupa za podršku, pravno savjetovništvo, zastupanje pred sudom, individualne konzultacije i slično).

Da projekt ima i drugu dimenziju čiji učinak nije moguće precizno empirijski mjeriti, no koji je značajan po tome što pomaže i osnažuje, te povezuje lokalna snage i civilno društvo, odvjetničke urede i centre, nacionalne institucije i građane i građanke koji zajedno mogu više: to su aktivnosti monitoriranja propisa kroz pojedinačne primjere iz prakse i novih zakonskih prijedloga s područja ženskih ljudskih prava te s područja jačanja statusa organizacija civilnoga društva koje djeluju za opće dobro, zatim aktivnosti vezane za suradnju s odvjetničkim uredima koji pro bono zastupaju stranke udruge slabijeg imovnog stanja u složenim slučajevima i aktivnosti na lokalnoj razini za osnaživanje, druženje, jačanje kapaciteta, suradnje i povezivanja žena – kreativne radionice.

Tek nabrojanjem svih komponenti ovog projekta vidi se ne samo njegova složenost već i razine koje su njime obuhvaćene, od najviših (nacionalnih, uredi, ministarstva, zavodi) preko regionalnih (regionalna dimenzija ukupnih aktivnosti projekta) do lokalnih (civilno društvo i građani/građanke) te sve njegove značajke: kroz ovaj projekt postignuto je unaprjeđenje pravne zaštite žrtava nasilja u obitelji, povećanje razine znanja o pravima, osigurana je zaštita prava na sudu, pružena hitna pomoć i smanjenje trauma, pružena podrška i unaprijeđena psihosocijalna zaštita, podignuta razina osviještenosti o problemu nasilja u zajednici, a informacije o projektnim aktivnostima su dostupne široj javnosti. Predanost, koordiniranost aktivnosti i međusobna podrška svih članova tima doprinijela je uspjehu ovog projekta. Konstantna pažnja usmjerena ka jasnom radu s ciljanom skupinom dovela je do intenziviranja projekta što se očitovalo u izraženoj želji sudionika (ciljane skupine) za nastavak projekta i u buduće

Na osnovu svega rečenog možemo zaključiti da je projekt eqzaktno naglasio bitnu potrebu za provođenjem kvalitetnog rada sa žrtvama obiteljskog nasilja, te da je od izuzetnog značaja za društvo u kome živimo. Također, možemo zaključiti da je potreba za njegovim nastavljanjem jasna: ona je bila naglašena kako od strane same ciljane skupine, tako i od strane tima, što smatramo dovoljnim i značajnim indikatorom za dodatne aktivnosti u buduće.

2. « OBRAZOVANJE ZA RODNU JEDNAKOST »

➤ **Opći cilj projekta je promocija ženskih ljudskih prava i ravnopravnosti spolova kroz vaninstitucionalno obrazovanje i uvođenje rodno osjetljivog odgoja u cjelokupni obrazovni sustav.**

Organizirane su dvije radionice u suradnji s partnerom Gradskom i sveučilišnom knjižnicom u Osijeku čiji su sudionici bili učenici i nastavno osoblje osnovnih i srednjih škola iz Osijeka. Tiskana su i distribuirana 2 informativno edukativna naslova.

Prepreke koje su se pojavile prilikom provedbe projekta su financijske naravi. Udruga je za implementaciju ovog projekta osigurala iznos od 23.000,00 kn iz sredstava proračuna Grada

Osijeka (doznačeno 11.500,00 kn) te iznos od 30.000,00 kn iz sredstava Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa. Sredstva su odobrena 26.6.2009.g., ali je ugovor potpisan 03.12.2009., a sredstva su na naš račun uplaćena 21.12.2009.g. i koriste se u 2010. godini.

Aktivnosti projekta provodile su se u na dvije lokacije, Tenja i Osijek.

Od 17. prosinca 2009. projekt je dobio financijsku podršku Europske unije kroz Europski program za demokraciju i ljudska prava –EIDHR, u trajanju 12 mjeseci. Odobreni iznos za projekt je 390.721,85 kuna (54.041,75 €)

3. **„PРАВNA POMOĆ ZA GRAĐANE/KE“**

➤ ***Cilj projekta je pružanje besplatne pravne pomoći građanima/kama slabog imovnog stanja radi zaštite njihovih prava pred tijelima javne vlasti.***

Udruga je s 28. siječnjem 2009. godine upisana u Registar ovlaštenih udruga za pružanje besplatne pravne pomoći pri Ministarstvu pravosuđa. Pravnu pomoć, prema Zakonu o besplatnoj pravnoj pomoći, može samo davati osoba koja ima diplomski studij prava, ima položen državni stručni ispit ili pravosudni ispit i najmanje dvije godine radnog staža u struci, odnosno znanstveno zvanje. Jedan od uvjeta je bio i uplata osiguranja od odgovornosti za štetu nanесenu stranci pružanjem pravne pomoći u visini 50% osiguranja propisanog Zakonom o odvjetništvu. Udruga je osigurala navedene uvjete.

Od početka implementacije, 15. svibnja do kraja godine zabilježili smo ukupno 15 uputnica za pružanje primarne pravne pomoći, od toga 5 ih je okončanih.

Prema službenim podacima Ministarstva na dan 21. travnja 2010. Ukupno je zaprimljeno 5152 zahtjeva za BPP, od toga 3536 prihvaćenih, 1055 odbijenih, 192 odbačenih, 166 obustavljenih i 203 u postupku odobravanja.

Ured državne uprave Osječko-baranjske zaključno s kolovozom 2009. godine imao je preko 200 zaprimljenih zahtjeva. Većina tih zahtjeva odnosi se za pružanje sekundarne pravne pomoći. Prema podacima Ministarstva pravosuđa na dan 20. srpnja 2009. bilo je zaprimljeno 1941 zahtjev na razini cijele države, od toga 1133 prihvaćenih.

Na temelju vlastitog iskustva, navedenih statističkih pokazatelja i spoznaja koje imamo od drugih registriranih udruga koje pružaju besplatnu pravnu pomoć temeljem Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći u rujnu smo već zaključili da se ne ispunjava svrha donošenja Zakona. Građani su obeshrabreni u podnošenju zahtjeva neprilagođenošću propisa njihovim stvarnim potrebama u danom trenutku i složenom procedurom. Udruge kao pružatelji primarne pravne pomoći udaljeni su od građana, pa time i rada na direktnoj zaštiti ljudskih prava i praćenju primjene pozitivnopravnih propisa te pravovremenom ukazivanju na probleme što je naša primarna uloga i način na koji možemo sudjelovati i doprinijeti svrsi samog propisa.

Ministarstvo i udruge pokazale su interes da se otklone nedostaci i olakša primjena građanima. S ciljem poboljšanja Udruga je dala svoj osvrt na primjenu Zakona u rujnu 2009. Međutim, nadležno ministarstvo susreće se sa velikim brojem važnih pitanja kao što je proces integracije u Europsku uniju i poglavlje 23-pravosuđe i ljudska prava, korupcije, koja hitno treba rješavati, tako da u ovom razdoblju pitanje besplatne pravne pomoći nije prioritetno i mi ne očekujemo u narednoj godini da će ono biti relevantno pitanje za izvršnu vlast. To razdoblje bi OCD trebale iskoristiti za vlastito jačanje na ovom području.

Kao udruga koja se prioritetno bavi zaštitom prava marginaliziranih grupa, posebno žena izloženih različitim oblicima diskriminacije upozorili smo na vrstu i opseg pravne pomoći i predložili da pored dosadašnjih vrsta i opsega primarne pravne pomoći koju pružaju ovlaštene udruge bude proširen i na: zastupanje pred sudom žrtvama obiteljskog nasilja u ostvarivanju prava iz područja obiteljskih odnosa, izuzev imovinskih odnosa, sukladno odredbama Obiteljskog zakona; zastupanje pred sudom žrtava obiteljskog nasilja u ostvarivanju prekršajno pravne zaštite sukladno odredbama Prekršajnog zakona i Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji; da se u tekst Zakona uvrsti pitanje stanovanja, posebno za žrtve obiteljskog nasilja, kao egzistencijalno pitanje; pojednostavljenje procedura administriranja;

prilagodbu servisa pružatelja usluga, posebno državnih, potrebama građana radi ostvarivanja svrhe Zakona. Uočene poteškoće korisnika/ca u ostvarivanju ili zaštiti svojih prava su: ekonomske naravi budući su materijalne prilike naših korisnika/ca izrazito loše. U većini slučajeva nemaju novca niti za javni prijevoz, osnovne životne namirnice, udžbenike za djecu; neiskorištene mogućnosti primjena informacijske tehnologije, kako u odnosu na korisnike tako i na međusobnu povezanost pružatelja; utvrđivanje imovnog stanje za razdoblje od 12 mjeseci prije početka mjeseca u kojem se podnosi zahtjev je ograničavajuće i u suprotnosti s osnovnom svrhom donošenja Zakona; određivanje imovnog cenzusa građani slabijeg imovnog stanja, starije osobe, umirovljenici isl. teško mogu ostvariti pravo na besplatnu pravnu pomoć ukoliko imaju: u vlasništvu kuću veće kvadrature, žene izložene obiteljskom nasilju; radnici izloženi neisplata plaća; nezaposlene osobe; složenost i dugotrajnost procedure; plaćanje pristojbi, prema Pravilniku za podnošenje zahtjeva ne plaćaju se pristojbe, to se ne odnosi za postupak podnošenja žalbe na koju se plaća upravna pristojba u iznosu od 50.00 kuna.

Zahvaljujući profesionalnom pristupu i suradnji ureda državne uprave na području naše županije mnoge nedorečenosti i nejasnoće propisanih procedura su otklonjene u tijeku rješavanja zahtjeva.

Pružanje pravnih savjeta i pomoći bez složenih procedura i prepreka, posebice onima koji nemaju financijskih sredstava za njihovo plaćanje, smatra se temeljnim za osiguravanje jednakog i djelotvornog pristupa sudu i sudskoj zaštiti.

Najveći broj zahtjeva za besplatnu pravnu pomoć bio je s područja obiteljsko pravne zaštite. Radi se uglavnom o slučajevima žena (i djece) žrtava obiteljskog nasilja koje su napustile ili žele napustiti bračnu zajednicu, razvesti se, urediti pitanje roditeljske skrbi, stanovanja, uzdržavanja i bračne stečevine.

U praksi su to složeni obiteljski odnosi koji uzrokuju višestruke i sudske postupke (prekršajnopravne, građanskopravne, kaznenopravne naravi). Izuzev prekršajnih postupaka drugi su i dugotrajni što je stvarna prepreka za razrješenje ovih složenih životnih pitanja. Rješenje vidimo u rješavanju obiteljskih odnosa kroz institut mirenja (medijacijom)⁹ s ujednačenom i oštrom primjenom propisa za prekršitelje temeljnih načela na kojima počiva obiteljskopravna zaštita, registrirane zlostavljače i pokušaje odugovlačenja postupka ukoliko do njega dođe.

Primjenom Zakona prava građana i građanki su se bitno smanjila. A sam Zakon donio mnogobrojne probleme u provedbi.

SOCIJALNA SLIKA

Značajan dio građana Grada Osijeka u lošem je socijalnom položaju i nema zadovoljavajući pristup javnim dobrima i uslugama. Gospodarska kriza, otkazi i smanjenje plaća „podebljali“ su socijalnu sliku grada Osijeka. Trenutno Grad plaća režije za 1819 sugrađana u 702 obitelji. Osječko-baranjska županija je među najsiromašnijim županijama u Hrvatskoj. Smanjenih proizvodnih kapaciteta s gospodarskom krizom, visokom stopom nezaposlenih, siromašnih i socijalno isključenih. Zabrinjava povećanje nezaposlenosti visokoobrazovanih mladih ljudi. Reforme zdravstvenog i obrazovnog sustava nisu donijele rezultate i za očekivati je da će zbog potreba daljnje štednje u sustavu obrazovanja, socijalne skrbi, zdravstvenog osiguranja, zapošljavanja i zaštite nezaposlenih uslijediti daljnja smanjenja prava i rast siromaštva.

II. Usmjeri pogled u budućnost

➤ **Cilj programa: doprinos razvoju civilnog društva i zajednice**
usmjereni na vrijednosti razvoja:

⁹ Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi („Narodne novine“ br. 44/06)

⁹ Zakon o mirenju („Narodne novine“ br. 163/03), Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o mirenju („Narodne novine“ br. 79/09), Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći („Narodne novine“ br. 62/09).

1. Civilnog društva

- poticaj aktivizma među građanima/kama na jačanju demokracije i civilnog društva s područja djelovanja udruge
- promocija i zalaganje za općeprihvaćene vrijednosti našeg društva
- iniciranje i prihvaćanje partnerstva i suradnje među subjektima svih sektora s područja djelovanja udruge
- istraživanje i analize posebnih pojava u društvu s područja djelovanja Udruge
- odgovor civilnog društva na korupciju

➤ **Cilj: Umrežavanje i utjecaj na pozitivne društvene promjene u zajednici i društvu uopće**

2. Kohezije u zajednici

- briga za starije i nemoćne osobe u zajednici i zalaganje za nove politike socijalne skrbi za starije i nemoćne osobe
- pružanje besplatne pravne zaštite starijim i nemoćnim osobama
- informiranje i edukacija starijih osoba o pitanjima od njihovog interesa
- jačanje mreže organizacija u regiji koje se bave brigom za starije i nemoćne osobe
- poticanje suradnje i zajedništva među ljudima u zajednici
- promicanje vrijednosti volonterstva u zajednici i zalaganje za društveno vrednovanje volonterskog rada kroz OCD

➤ **Cilj: poboljšanje kvalitete života starijih i nemoćnih osoba i povezivanje ljudi u zajednici vrednovanjem volonterskog doprinosa**

3. Socijalno poduzetništvo

- ekonomsko osnaživanje žena i drugih marginaliziranih grupa u zajednici kroz jačanje kreativnih, obrazovnih i drugih resursa
- suradnja s gospodarskim i drugim subjektima radi jačanja resursa i inicijativa
- podrška u razradi poslovnih ideja i planova
- istraživanje tržišta, trendova, EU fondova

➤ **Cilj: ekonomsko osnaživanje žena i drugih marginaliziranih grupa u zajednici**

Unutar ovog programa aktivno smo djelovali/e kroz projekt:

1. „BRIGA ZA STARIJE OSOBE“

➤ **Cilj projekta je poboljšanje kvalitete života starijih osoba kroz rad za opće dobro i društveno priznanje toga rada.**

Za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2009. godine osiguran je nastavak provođenja programa pomoći i podrške (servisne službe za pomoć u kući, obilazaka volontera, poticaja mobilnosti, socijalne i pravne pomoći, organizacija tematskih rasprava i kreativnih radionica, sudjelovanje na sajmovima, posredovanje u ostvarivanju prava na topli obrok) ali u smanjenom opsegu, sukladno osiguranim sredstvima. Obilježili smo Međunarodni dan starijih osoba (1.10.) i Međunarodni dan volontera (5.12.) okupljanjem mobilnih korisnika, volontera/ki i drugih dionika u zajednici. Uz druženje proveli smo zajedničko planiranje kako doprinijeti razvoju zajednice. I ove godine učenici i učenice razredne nastave Osnovne škole u Tenji donijeli su u Udrugu jabuke koje su sakupili za starije sumještane kao znak njihove pažnje i brige prema njima, a koje su volonterke Udruge podijelile i zajedno s tom posjetom provele istraživanje potreba i očekivanja korisnika/ca.

Radi sto bolje informiranosti i dostupnosti informacija važnima za starije osobe (reforma zdravstvenog sustava, pravo na ortopedsku pomagala, institut udomiteljstva) priredili smo tri lifleta. O aktivnostima projekta izvještavali smo na našoj web stranici, davali izjave za medije i pomogli snimanje jednog TV priloga za HRT (7.12. prikazan).

U ovoj godini prestao je ugovor o prodaji suvenira Udruge koji je sklopljen sa ovlaštenim obrtom Stara Drava radi zatvaranja obrta.

U srpnju 2009. provedena je unutarnja evaluacija i planiranje projektnih aktivnosti na kojoj su sudjelovali predstavnici/e radnog tima, korisnika/ca, volontera/ki.

Zaključeno je da se održao kontinuitet osnovnih aktivnosti projekta unatoč značajnom nedostatku financijskih sredstava zahvaljujući osiguranju minimalnih sredstava za plaće

radnom timu i volonterskom radu svih dionika. Iako, sve veće siromaštvo koje se osjeti među stanovništvom odražava se i na smanjenje volonterskog rada i veće potrebe da se osigura nadoknada za troškove koje volonterke imaju u obavljanju posjeta i pomoći drugima (prijevoz, komunikacije) ili organizaciji radionica, odlazaka na sajmove isl.. Usluge koje se pružaju starijim osobama kroz ovaj projekt su nužne, mještani su na njih već navikli i očekuju ih. I stoga stručnom radnom timu jedino što preostaje povećati svoj volonterski doprinos i pripremiti projekt za što veći broj poziva. Projekt podrške socijalnog poduzetništva i zapošljavanja za teško zapošljive grupe je prijavljen na natječaj EU i do listopada 2010. očekujemo rezultat.

Projekt je financijski podržan od strane Osječko-baranjske županije u iznosu od 3.000,00 kuna i Grada Osijeka u iznosu 3.500,00, od toga uplaćeno 1.750,00 kuna.

Detaljni prikaz opisanih projektnih aktivnosti nalazi se u zasebnim projektnim izvješćima.

III. Organizacijski razvoj

➤ Cilj programa: osiguranje vlastitog razvoja i održivosti organizacije

- zalaganje za sveobuhvatan društveni status organizacija civilnoga društva (OCD) koje djeluju za opće dobro
- osiguranje vlastitog razvoja i učinkovitosti
- podrška za volontere/ke
- doprinos (među)sektorskoj suradnji, partnerstvu i umrežavanju u zalaganju za opće dobro.

Udruga se zalagala za sveobuhvatan društveni status organizacija civilnoga društva (OCD) koje djeluju za opće dobro koristeći prilike za javnu raspravu, pisanim osvrtima i izvještavajući nadležne subjekte i pojedince/ke, a koji bi omogućio rješavanje više povezanih pitanja s područja djelovanja OCD, a što bi donijelo potreban napredak društvu u cjelini.

Donošenjem Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći i potom drugih provedbenih akata uređen je pravni okvir za udruge kao moguće pružatelje pravne pomoći.

S razine ovog statusa otvaraju se mogućnosti za razvoj udruga i djelovanje na razini statusa javno pravnog tijela. Taj status, pored obveza i dodatno složenog i opsežnog posla donosi i dodatne financijske obveze.

U tom smislu u udrugama bi se mogao ostvarivati i vježbenički staž i polagati državni stručni ispit. Status javno pravnog tijela iznimno je važan kako za udruge tako i za zapošljavanje i stjecanje obveznog iskustva, a potom i uvjeta za daljnje obrazovanje visoko obrazovanih mladih ljudi. To se posebno referira na stručnjake s područja prava, koji su nužni za rad OCD koje rade za opće dobro.

Opće poznato je da OCD u značajnoj mjeri svoje aktivnosti provode korištenjem svakodnevnog volonterskog rada članova i drugih fizičkih osoba. Taj rad u udrugama do sada nije dovoljno društveno verificiran i vrednovan. Novo uređenje radno pravnih odnosa kroz Zakon o radu (od 1.1. stupio na snagu, uz određene izuzetke) formulacija pripravnika i mogućnosti stručnog osposobljavanja za rad bez zasnivanja radnog odnosa (čl. 37. – čl. 41. Zakona) otvara mogućnosti (naš stav) da se volonteri/ke u udrugama izjednače u pravima s volonterima u drugim javnim tijelima.

Sve opisano vidimo kao dodatnu argumentaciju za eliminaciju diskriminacije (tako je mi vidimo) u području mjera za poticanje zapošljavanja kroz HZZ koje donosi Vlada RH na godišnjoj razini i kojima se udruge od 2007. godine diskriminiraju u odnosu na druge subjekte u postupku korištenja navedenih mjera.

Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva važan je izvor financiranja udruga i time jačanja civilnoga društva u Hrvatskoj. Od osnivanja do danas Zaklada je podigla standarde i transparentnost dodijele sredstava i odgovornost za provedbu. Međutim, prema uvjetima natječaja Nacionalne zaklade u 2009. godini za prijavu „Institucionalne potpore za razvoj i/ili stabilizaciju udruge Ženska udruga „Izvor“ nije ispunjavala uvjete za prijavu niti u jednoj od 3 kategorije iz razloga većeg broja zaposlenih odnosno niskih prihoda Udruge.

Sagledavajući opisane uvjete u kontekstu zalaganja Nacionalne zaklade za zapošljavanjem izvoditelja projektnih aktivnosti u udrugama te naših nastojanja da tu praksu primjenjujemo, isplaćujući plaće zaposlenicima s visokom stručnom spremom za najsloženije poslove na razini zajamčene, uz visoku razinu volonterskog rada kako bi se provele sve projektne aktivnosti s visokim stupnjem profesionalnosti, zaključujemo da smo takvom racionalizacijom resursa oštećene i stoga smo predložili korekcije kriterija. Ukoliko se opisani uvjeti ne korigiraju u tom pogledu, bez šire fleksibilnosti i uvažavanja posebnosti u financiranju udruga (posebno u 2009. godini kada nam se čak nisu isplatila već osigurana sredstva, prekoračenje rokova uplata, izloženost promjenama i vanjskim utjecajima...) „Izvor“ neće niti u 2010. godini biti u mogućnosti podnijeti prijavu radi neispunjavanja uvjeta visine budžeta za 2009. godinu.

Kao javno pravno tijelo udruga je u prilici osigurati održivost stručnih ljudskih kapaciteta kojima, uz uvjet osiguranja sredstava za plaću, dodatno pruža mogućnost polaganja (državnog) stručnog ispita nakon provedenog vježbeničkog staža. Za velik broj mladih, nezaposlenih, visoko obrazovanih osoba, među kojima prevladavaju s pravnom strukom, koji nemaju mogućnosti stjecanja iskustva i uvjeta za polaganje državnog i/ili pravosudnog ispita kako bi uopće stekli priliku da ispune uvjete natječaja za posao, rad u udrugama je izazov, koji prihvaćaju i volonterski.

Većina ovih mladih osoba, kao i druge kategorije za koje se kao udruga zalažemo (žene, stariji radno sposobni) nositelji su prava, ali, nažalost, udruge nisu korisnici mjera.

Smatramo, ukoliko bi Nacionalna zaklada kroz dugoročniji program financijski podržala OCD koje djeluju za opće dobro i koje unutar toga djelovanja pružaju besplatnu pravnu pomoć (BPP) da bi pored svoje primarne zadaće i cilja - dostupnost pravnoj zaštiti građana/ki slabijeg socijalnog stanja, mogle postići pozitivan utjecaj i promjene u dijelu opisanih društvenih (ne)prilika u širem društvenom kontekstu.

U 2009. godini u aktivnostima Udruge sudjelovalo je 21 voloter/ka sa 1138 volonterskih sati. Od toga 100 sati na aktivnostima ovoga projekta: uredskim poslovima, finacijskim poslovima, organizacija, priprema i provedba radionica, održavanje i uređivanje web stranice Udruge isl.

4) Ukupni prihodi organizacije i donatori

Za 2009.godinu prihod organizacije iznosio je 255.118,00 kuna. Tablica računa prihoda i rashoda i budžeta projekta u prilogu.

U 2009. godini aktivnosti udruge financijski su podržali; Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo znanosti obrazovanja i športa, Ministarstvo pravosuđa, Osječko-baranjska županija, Grad Osijek i Evropska unija - EIDHR.

Tenja, travanj 2009.